

Exam. Code : 103202

Subject Code : 1033

B.A./B.Sc. Semester—II

PHILOSOPHY**(Ethics : Western & Indian)**

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— Attempt **ONE** question each from the Sections A, B, C and D of the question paper and the entire Section E.

SECTION—A

- I. Discuss the scope and utility of Ethics. 15
 II. Describe the relation of ethics with religion. 15

SECTION—B

- III. Describe the concept of categorical imperative according to Kant. 15
 IV. What is utilitarianism ? Discuss Mill's utilitarianism in detail. 15

SECTION—C

- V. Explain the Gita's concept of Nishkama Karma in detail. 15
 VI. Write a detailed note on concept of Hukam according to Guru Granth Sahib. 15

SECTION—D

- VII. Explain the Buddhist eightfold path in detail. 15
 VIII. Write a detailed note on Tri-Ratna of Jainism. 15

SECTION—E

IX. Write short answers on each of the following :

- (a) Nature of Ethics
- (b) Define Religion
- (c) Courage (Plato's virtue)
- (d) Goodwill
- (e) Moral Sanctions (Bentham)
- (f) Truth (Guru Granth Sahib)
- (g) Contentment (Guru Granth Sahib)
- (h) Asana
- (i) Samadhi
- (j) Kaivalya.

10×4=40

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਭਾਗ ਓ, ਅ, ਏ ਅਤੇ ਸ ਵਿਚ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਭਾਗ ਹ ਸਾਰਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਓ

I. ਨੀਤੀ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗਤਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

II. ਨੀਤੀ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 15

ਭਾਗ—ਅ

III. ਕਾਂਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਪੇਖ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 15

IV. ਉਪਯੋਗਤਾਵਾਦ ਕੀ ਹੈ ? ਮਿਲ ਦੇ ਉਪਯੋਗਤਾਵਾਦ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

ਭਾਗ—ਏ

V. ਗੀਤਾ ਦੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕਰਮ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦੀ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15

- VI. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਦੀ ਧਾਰਣਾਂ ਤੇ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 15

ਭਾਗ—ਸ

- VII. ਬੁਧਮਤ ਦੇ ਅਸ਼ਟਾਂਗ ਮਾਰਗ (Eightfold path) ਦੀ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15

- VIII. ਜੈਨਮਤ ਦੇ ਤ੍ਰਿ-ਰਤਨ ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 15

ਭਾਗ—ਹ

- IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦਿਉ :

(ੳ) ਨੀਤੀ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਸਰੂਪ

(ਅ) ਧਰਮ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ

(ੲ) ਸਾਹਸ (ਪਲੈਟੋ ਦਾ ਸਦਗੁਣ)

(ਸ) ਸੁਭ ਸੰਕਲਪ

(ਹ) ਨੈਤਿਕ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧ (ਬੈਂਥਮ)

(ਕ) ਸੱਚ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ)

(ਖ) ਸੰਤੋਖ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ)

(ਗ) ਆਸਨ

(ਘ) ਸਮਾਧੀ

(ਙ) ਕੈਵਲਜ।

10×4=40

(Hindi Version)

- ਨੋਟ :— ਭਾਗ ਕ, ਖ, ਗ ਏਵਂ ਘ ਮੇਂ ਸੇ ਏਕ-ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇਂ। ਭਾਗ ਙ ਕੇ ਸਭੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇਂ।

ਭਾਗ—ਕ

- I. ਨੀਤਿਸ਼ਾਸ਼ਤਰ ਕਾਂ ਕ਼ੇਤਰ ਏਵਂ ਤਪਯੋਗਿਤਾ ਕੀ ਚਰਚਾ ਕਰੇਂ। 15
- II. ਨੀਤਿਸ਼ਾਸ਼ਤਰ ਕਾ ਧਰਮ ਕੇ ਸਾਥ ਸੰਬੰਧ ਕਾ ਵਰਨਨ ਕਰੇਂ। 15

भाग—ख

- III. काण्ट के अनुसार निरपेक्ष आदेश की धारणा का वर्णन करें।
15
- IV. उपयोगितावाद क्या है ? मिल के उपयोगितावाद की विस्तार सहित चर्चा करें।
15

भाग—ग

- V. गीता के निष्काम कर्म की अवधारणा की विस्तार सहित व्याख्या करें।
15
- VI. गुरु ग्रंथ साहिब के अनुसार हुकम (Hukam) की अवधारणा पर विस्तृत नोट लिखें।
15

भाग—घ

- VII. बौद्ध मत के अष्टांग मार्ग की विस्तार सहित व्याख्या करें।
15
- VIII. जैनमत के त्रि-रत्न पर एक विस्तारपूर्वक नोट लिखें। 15

भाग—ङ

- IX. निम्नलिखित सभी प्रश्नों का उत्तर संक्षेप में दें :
- (क) नीतिशास्त्र का स्वरूप
- (ख) धर्म को परिभाषित करो
- (ग) साहस (प्लेटो का सदगुण)
- (घ) शुभ संकल्प
- (ङ) नैतिक प्रतिबंध (बैंधम)
- (च) सत्य (गुरु ग्रंथ साहिब)
- (छ) सन्तोष (गुरु ग्रंथ साहिब)
- (ज) आसन
- (झ) समाधि
- (ञ) कैवल्य।

10×4=40